

Anna Lindh: Sveriges EU-röst på världsscenen (1957–2003)

Anna Lindh var aktiv inom politiken redan i unga år, och blev en av de mest inflytelserika politikerna i modern svensk politik.

Anna Lindh föddes 1957 och studerade juridik vid Uppsala universitet. 1982 blev hon invald i riksdagen. Sin första ministerpost fick hon 12 år senare, som miljöminister. Senare vann hon internationellt erkännande som frispråkig och engagerad utrikesminister.

Den övertygade europén Anna Lindh fick en mer framträdande roll under det svenska ordförandeskapet 2001, då hennes diplomati bidrog till att förhindra krig i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien. Hon ledde den svenska regeringens Ja-kampanj i folkomröstningen om euron 2003, men mördades bara några dagar innan omröstningen ägde rum.

Ungdomsåren

Anna Lindh föddes i Stockholmsförorten Enskede den 19 juni 1957, som dotter till en konstnär och en lärare. Hennes politiska liv började när hon vid 12 års ålder gick med i SSU (Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund) i Trögd, där hon blev distriktsordförande vid bara 13 års ålder.

Hon förblev aktiv inom politiken under hela sin tid vid Uppsala universitet, där hon studerade juridik. Efter att ha avlagt examen och arbetat i sex månader vid en tingsrätt blev Anna för första gången riksdagsledamot för socialdemokraterna 1982, och 1984 blev hon den första kvinnliga ordföranden för SSU.

Anna Lindh blev kultur- och fritidsborgarråd i Stockholm 1991 och utsågs till miljöminister 1994. Det var på denna post som hon började göra sig ett namn inte bara i den nationella politiken, utan också på världsscenen. Hon var en orädd aktivist och ställde många internationella företag till svars för deras bristande miljöengagemang.

På världsscenen

1998 blev Anna Lindh, som ung stjärna inom den svenska politiken, utnämnd till utrikesminister i premiärminister Göran Perssons regering. Medierna döpte henne till "Perssons kronprinsessa", eftersom man antog att Göran Persson höll på att förbereda henne på att bli hans efterföljare, både som partiledare och, så småningom, som regeringschef.

Anna hade rykte om sig att vara rättfram och en frispråkig kritiker av andra länder, däribland några av Sveriges bundsförvanter, särskilt när det gällde mänskliga rättigheter. I Moskva kritiserade hon Rysslands insatser i Tjetjenien. Hon var en öppen förespråkare för en tvåstatslösning i Mellanöstern och en häftig motståndare till den dåvarande israeliska premiärministern Ariel Sharons politik mot palestinierna.

Hon sägs ha beskrivit president George W. Bush som en "lone ranger", en ensamvarg, när han gick i krig med Irak, och hon motsatte sig kriget med hänvisning till att FN inte hade sanktionerat

det. I Washington klandrade hon även USA för behandlingen av fångar i Guantanamo Bay.

Kampanj för euron

”För en människa kan mördas, men inte idéer”

Ur Anna Lindhs tal på Olof Palmes begravning, den 15 mars 1986

Det var Europafrågan som verkligen tände Anna Lindhs politiska passion. Hon spelade en viktig roll för att stärka Sveriges position i EU när hon ledde utrikesministrarnas möten under det svenska EU-ordförandeskapet 2001. Samma år, när konflikten hotade i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien (numera Nordmakedonien) åkte Anna Lindh dit som EU:s sändebud, och lyckades samla EU-ländernas vanligen så olikartade utrikespolitiska ståndpunkter i en gemensam insats som gjorde det möjligt att undvika krig.

Under hela sin karriär förblev Anna Lindh en helhjärtad EU-anhängare, fastän hon företrädde ett land som ibland varit skeptiskt till EU. Hon var ledande i kampanjen inför Sveriges folkomröstning om euron i september 2003. Anna Lindh ägnade sig nästan heltid åt kampanjen, höll medryckande tal och lyckades till och med övertala sina grekiska och tyska kollegor,

George Papandreou och Joschka Fischer, att komma till Sverige för att tala för euron.

Tragisk död

Hon knivhögs tragiskt den 10 september 2003, medan hon handlade på NK i Stockholm, dagen innan hon skulle delta i en tv-debatt om folkomröstningen och tre dagar före folkomröstningen. Hon avled nästa dag.

Sverige röstade slutligen nej till att införa euron med 55,9 % mot och 42,0 % för.

Anna Lindh lever vidare genom de initiativ och program som skapats till hennes minne. Hit hör Anna Lindhs Europa-Medelhavsstiftelse för kulturell dialog, ett nätverk av organisationer i civilsamhället för att främja den interkulturella dialogen i Medelhavsområdet. Anna Lindh-priset delas ut varje år till en person eller institution som ”har modet att bekämpa likgiltighet, fördomar, förtryck och orättvisor så att människor kan leva ett gott liv i en miljö där de mänskliga rättigheterna efterlevs”. Bland tidigare pristagare kan nämnas den amerikanska politikern och diplomaten Madeleine Albright, och Eren Keskin, den turkiska människorättsadvokaten som arbetar med hbt-frågor samt kvinnors och flyktingars rättigheter.